

Името Априловъ се знае отъ всѣки българинъ. То ще се помни на вѣчни времена, заради голѣмитѣ заслуги, които има този родолюбивъ българинъ къмъ своя народъ.

Било тъмно робство. Българскитѣ училища изчезнали. Българскитѣ книги били изгорени отъ гърцитѣ. Въ цѣлата старина, въ черкви и училища се чело и учило по грѣцки. Владицитѣ и свещеницитѣ въ България били гърци или учили по грѣцки. Българитѣ изгубили своята писменостъ, забравили своето минало, своята история. Мнозина богати българи въ градоветѣ почнали да се гърчечатъ. Говорили и пишели по грѣцки. Срамували се да се казватъ българи — наричали се гърци. Така тѣ искали да минатъ за просвѣтени и учени хора, потомци на прочутитѣ нѣкога гърци.

Единъ отъ тѣзи богати българи, който се гърчечялъ, билъ и габровецътъ Василий Априловъ. Още младъ, той заминалъ за Русия, дето се заловилъ за търговия и забогатѣлъ. Казвалъ, че е грѣкъ, макаръ въ Габрово да е нѣмало никакви гърци.

Въ това време единъ ученъ русинъ, на име Юрий Венелинъ, написалъ българска история. Априловъ прочелъ тази история и разбралъ, че българитѣ били славенъ народъ, че тѣ имали голѣмо царство, свои черкви и училища, имали книги и учени хора, но всичко това пропаднало. Гърцитѣ нарочно унищожили българскитѣ книги, за да погърчатъ българитѣ. Тогава той, Априловъ, се отказалъ отъ гърцитѣ. Почналъ да говори, чете и пише на български. Огъ погърченъ българинъ станалъ горещъ родолюбецъ и просвѣтителъ на своя народъ. Разбралъ, че българскиятъ народъ трѣбва да се събуди. Събира Априловъ пари отъ богати български търговци въ Русия, а и самъ далъ голѣма сума, та открилъ въ родния си градъ Габрово първото българско добре уредено училище. Никжде другаде въ България — ни въ София, ни въ Пловдивъ, ни въ Русе, ни въ кой да е голѣмъ български градъ — е нѣмало такава голѣмо и уредено училище.